

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Gældende ordning

Det gældende uddannelsesstøttesystem er baseret på overvejelser og forslag vedrørende uddannelsesstøtten, der blev afgivet i august 1978 af Det centrale uddannelsesråd (CUR).

CUR havde fået til opgave at fremkomme med et forslag, der både kunne føre frem til et sammenhængende uddannelsesstøttesystem og et, som der hurtigt ville være mulighed for at realisere. Af den grund blev CURs forslag delt op i etaper, der kunne realiseres efterhånden.

Den 1. etape bestod i at forbedre støtteniveauet og især stipendiestøtten for udeboende uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser. Man øgede endvidere muligheden for at få statsgaranterede lån, hvilket især berørte uddannelsessøgende i videregående uddannelser.

I 2. og 3. etape blev foreslået en nedtrapning af grænsen for forældreafhængigheden, samt yderligere forbedringer af stipendiesatserne.

Forslagene for 1. etape fandt udtryk i loven om Statens Uddannelsesstøtte, lov nr. 218 af 23. maj 1979, som ændret ved lov nr. 237 af 4. juni 1980 og lov nr. 265 af 16. juni 1980. Herefter bestod uddannelsesstøtten af transbestemte stipendier og af statsgaranterede studielån afhængig af de uddannelsessøgendes eller disses forældres økonomiske forhold. Loven medførte væsentlige forbedringer af stipendiestøtten for udeboende i ungdomsuddannelser og indførelse af en støtteramme, der kunne udfyldes helt eller delvist af statsgaranterede lån. Forslagene i de følgende etaper blev aldrig gennemført på grund af de meget væsentlige merudgifter.

Bl.a. den udvidede adgang for den enkelte uddannelsessøgende til at optage statsgaranterede lån medførte en kraftig stigning i optagelsen af statsgaranterede lån. For at afbøde disse virkninger blev ved lov nr. 291 af 9. juni 1982 etableret mulighed for at søge rentelettede statslån, der på sam-

me måde som stipendierne blev transbestemte, og ved lov nr. 292 af 9. juni 1982 blev der indført mulighed for gældssanering i form af rentetilskud til personer med tyngende statsgaranteret studiegæld.

Principielle overvejelser

Støtteharmonisering – nedtrapning af grænsen for forældreafhængigheden

Der har i de senere år været iværksat flere bestræbelser på at harmonisere det offentlige ydelser til de unge i og udenfor uddannelsessystemet.

Overvejelserne om at harmonisere ydelserne til unge skal ses på baggrund af ønsket om at modvirke, at de unges valg af uddannelsesmæssig status påvirkes af kortsigtede økonomiske interesser. Med en harmonisering af ydelserne tilstræbes det således at fjerne de unges økonomiske incitament til at søge direkte fra grundskolen ud på arbejdsmarkedet, hvor løn og arbejdsløshedsunderstøttelse i øjeblikket er højere end løn og uddannelsesstøtte i mange erhvervskompetencegivende uddannelser.

For at fjerne dette kortsigtede økonomiske incitament (hvor den unge altså ikke tager hensyn til, at den kompetencegivende uddannelse ofte indebærer bedre fremtidige indkomstmuligheder) må man formentlig sigte mod, at alle unge uanset uddannelses- og beskæftigelsesvalg modtager stort set ens indkomst.

En arbejdsgruppe under finansministeriet med deltagelse af embedsmænd fra arbejdsministeriet, socialministeriet og undervisningsministeriet har søgt at analysere spørgsmålet og i en rapport af juni 1985 konkluderer man, at en harmonisering vil have størst mulig effekt på de unges uddannelsesmæssige valg, hvis de står over for ensartede støttevilkår i en så ung alder som muligt. Det må nemlig antages, at tilbøjeligheden til at søge ind i uddannelsessystemet falder med stigende alder og arbejdsmarkedsanciennitet. En nedtrapning af